הלכה ז סמג עשין נו:

מעשר שני הלכה ה סמג

בו ג מיי׳ פ״ב מהלכות ה״ש

או״ח סי׳ סב סעיף ב:

כו ד טוש"ע או"ח סי קא

סעיף ד:

סעיף ד:

בח ה מיי פ״א מהלי

ברכות הלכה ו סמג עשין

כו טוש״ע או״ח סי קפה

סעיף א:

סעיף א:

בש ו מיי פ"ט מהלכות

ל ז מיי שם פ"ו הל"ו סמג

שם: לא ח מיי פ"א מהלי משובה הל"ב ופי"ב

מהלכות שבועות הל"ב:

שבועות הלי"ב סמג לאוין

הל"י סמג עשין יח טו

נשין קלח:

 ל) קדושין יג., ב) לעיל כט.
 נדרים כה., ג) שבת פח.,
 סוטה לב. ברכות מ:, ב) ול"ל והתניאו. ו) יומא פה: [מוספתא יומא פ"ד], ז) יומא פו.. מ) וכל זה לימה בע"יו. ט) סנהדרין כו:, י) מה. יעבי ל) נוכן מפרש הש"ם בסוגים להמו ע"ב והל"עז. ל) [דף לג: לג.], מ) [וע"ע תום" סנהדרין כד: ד"ה שלח], () [כדאי קדושין טו:],

תורה אור השלם ו. לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ

אֱלהֶיךְ לַשְּׁוֹא כִּי לֹא יִנְּקֶּה יִיְ אֵת אֲשֶׁר יִשְׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא: שמות כּ ו 2. אַל תִּתֵן אֶת פִּיךּ לַחֲטִיא יִלְצף הָאֶלְהִים עַל קּוֹלֶּהְ הַמֵּלְאָף בִּי שְׁנָגָה הִיא לְפָּנִה הַמֵּלְאָף בִּי שְׁנָגָה הִיא לְפָּנִה יִלְצף הָיִהֵנוּן אֶת בִּיּף לְזָשִׁיא

יָּקְבוּ יְיֶבֶּלוּיִם עַּל קּיְּלֶּי וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָּדֶירְּיּ: קהלת ה ה 3. הַלוֹא פָּרִס לְרָעֵב לַחְמֶּךְ נְעָנְיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בְיִתְּ וְעָנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בְיִת כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִּסִּיתוֹ וּמִבְשָּׂרְךּ לֹא תִתְעַלֶּם:

4. אָלֹה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְגָאף פָּרָצוּ וְדְמִים בְּדְמִים נְגָעוּ: הושע ד ב 5. כִּי מְנְאֻפִּים מְלְאָה הָאָרֶץ כִּי מִפְנֵי אָלָה אָבְלָה וֹשְׁבֹּה מְּׂרוּצְּעָם רָאַה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת מִדְּבָּר הַיִּאָרֶן בַּ בִּּלְּבֵּי אָלְיוּ אָבְּלְּוּי

ירמיהו כג י 6. על בַּן תָּאֶבֶל הָאָרֶץ וְאָמְלָל כָּל יוֹשֵב בָּה בְּחַיַּת הַשְּׁדֶה וּבְעוֹף הַשְּׁמִים וְגַם דְּגֵי הָיָם יַאָפָפוּ: הושע ד ג 7. הוצאתִיה נְאָם יְיָ צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנְּב ואל בֵּית הַנָּשִׁבַּע בִּשִּׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנֶה בְּתוֹך בֵּיתוֹ וְכַלַתוּ וְאֶת עֵצְיו וְאֶת זכריה ה ד אֲבָּנְּיוּ. 8. וַיִּדַבֵּר אֵל הָעֵדָה לֵאמר סורו נא מעל אָהְלֵי הָאָנָשִׁים הְרְשָׁעִים הָאֵלֶה יְאֶלֶ תְּגְעוּ בְּכָל אֲשֶׁר לְהֶם פֵּן תִּסְפוּ בְּכָל חֲטֹאתָם: במדבר טז כו

9. ולא אתכם לבדכם אנכי

. בּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמְנוּ עֹמֵד הִיּוֹם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנוּ פּה עליהם ועל זרעם ועל כל בֵּלְיִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר הַנְּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לְהְיוֹת עשִׁים אֵת שְׁנֵי האלה ככתבם יָבְזְמַנְּם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: אסתר ט כז

12. נצר חֶסֶד לְאָלְפִּים נשֵׁא עָוֹן וְפָשַׁע וְחִשְּאָה וְנָקָה לֹא יְנָקָה פֹּקַר עֲוֹן אָבוֹת עַל בְּנִים וְעַל בְּנִי יָבוּוּר צֵּל שָׁלֵשִׁים וְעַל בָנִים עַל שָׁלֵשִׁים וְעַל רְבֵּעִים: שמות לד ז 13. ושַׂמִתִּי אַנִי אַת פָּנִי וְהַכְרַתִּי אֲתָּ בְּלְ הַזְּנִים בָּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֵת כָּל הַזִּנִים אָחֲרִיו לְזְנוֹת אַחֲרֵי הַּמּלֶךְר מִקֶּרָב עַמְּם: ויקרא כ ה 14. וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו בְּמִפְנֵי חֶרֶב וְרֹדֵף אָיִן וְלֹא תַהְיָה לֶכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי איְבֵיכֶם: ויקרא כו לז

ית״ח מיושב: ת״ר שבוע׳ הדיינין אף היא בלשונה נאמרה. אומרים הוי יודע שכל העולם נזדעזע בשעה . לא תשא. מאי טעמא כל

רבינו חננאל ות״ח לכתחלה בתפישת [תפלין]. שבועה מעומד

הצבירות שהחורה נאמר בהן ונקה רכאן ואמר אי נקה הי וכל עבירות שבתורה נפרעין מסנו רכאן מסנו וממשפחתו שנאמר אל התן את פין רוסיא את בשרך וגרי ואין בשרו אלא משפחתו שנאמר ומבשרן גר. וכל עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין לו ובשבועה לא שנאמר הוצאתיה לאלת כנאם ה' ובאה אל בית הגנב ואל בית הגנב זה גונב דעת הבריות שאין לו אצלו ממון וטוען ומשביעו. ולנה בתוך ביתו זו האלה. וכלהו את עציו ואת אבניו הא למדת כי האבנים שאין האש מכלהן שבועת שקר מכלהן, אם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד. ואם אמר הריני נשבע העומדים שם אומרים סורו נא מעל אהלי ןהאנשיםן הרשעים האלה. וכדתניא ר' שמעון בן טרפון אומר שבועת ה' תהיה בין שניהם מלמד שחלה על שניהם. פי על זה שנשבע לשקר ועל זה שנתן לו בלא עדים וגרם לו רכאן אמר שבע העומדים שם אומרים סורו נא מעל אהלי ןהאנשיםן הרשעים האלה. וכדתניא ר' שמעון בן טרפון אומר שבועת ה' תהיה בין שניהם מלמד שחלה על שניה משבע לש. ובשבועת שקר נתפשין הכל וכשמשביעין לכפור ולישבע. ואסיקנא כל עבירות שבתורה נתפש איש בעון אחיו שנא' וכשלו איש באחיו [בעון] אחיו מלמד שכל ישראל ערבין זה לזה. והני מילי שיש בידו למחות ולא מיחה אבל שאר ישראל לא. ובשבועת שקר בשה ב"ד. ואמרינן למה ליה למימר הכי. משום קניא דובא והאי קניא דרבא מפודש בנדרים פרק ד' נדרים התירו ל) וכן מצינו כשהשביע משה את ישראל אודע ב"ד. ואמרינן למה ליה למימר הכי. משום קניא דובא והאי קניא דרבא מפודש בנדרים פרק ד' נדרים התירו ל) וכן מצינו בשה בעון אותן אומרים לו הוי יודע שלא על מה שבדעתך אנו משביעין אותך אלא על דעת ב"ד. ואמרינן למה ליה למיא בעל היוד שנא על מה שבדעתך אנו משביעין אותך אלא על דעת ב"ד. ואמרינן למה ליה למים ביידו שנא על מה שבדעתך אנו הלי הוא ביידו בידו למחות הידות שלא על מה שבדעת אות ביידו למות הידות שלא על היידות הידות שנא ביידות שנא ביידות שנא ביידות שנא ביידות הידות שלא על דעת ב"ד. ואמרינו למה ליה למידות ב"ד. משום ביידות שלא על הידות הידות להידות הידות ב"ד. ואמרינו למה ב"ד. וממרינות לה ב"ד. ומשביעים להידות הידות ב"ד. המחים להידות הידות בידות הידות הידו על דעתו ועל דעת המקום השביעם שנאמר ולא אתכם לבדכם אנכי כלומר על דעתי. אשר ה' אלהיך כורת עמך היום כלומר על דעת המקום. דההוא גברא דאתחייב ליה שבועה לחבריה והוה נקיט (קניא) בידיה ומסתמיך עליה כדבעי לאשתבועי. אמר לתובע נקוט לי הדין קניא דבעינא למיתפס ס"ת בידי ושקלה מיניה ונשבע לו שפרעתיך. וכיון דחזיא דאשתבע שדייה ברוגזיה לההוא קניא ואיתברא ואישתפוך זוזי לארעא. ואשתכח דבקושטא אשתבע דהא יהיב ליה קניא ובגוה הנהו זוזי

שכל העולם נודעוע. לקמיה בעי ליה: את פיך. שבועת שקר: רארן בשרך אלא קרובים. ואע"ג דבפרק במה מדליקין (שבת דף לחטיא את בשרך. את קרובך: פוטרין אותו מיד. ואין משהין אותו קטנים אבל גדולים לא וכ"ש ממשפחתו לא היינו בנדרים אבל כאן שלא יחזור בו וע"ל ישלם י מיד שקיבל עליו בב"ד: הרשעים. מפרש לקמיה נע"בן: אלא על דעסנו. הא פרישנא טעמא משום קניא שבועה אפילו כל משפחתו נענשים דקרא איירי בתרוייהו אל תתן את דרבא בפרק ג' (לעיל דף כט. ס'): לא

שאין לו ממון אצל חבירו ומוענו ומשביעו ואל בית הנשבע בשמי לשקר

כמשמעו ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו הא למדת דברים שאין

אש ומים מכלין אותן שבועת שקר מכלה אותן אם אמר איני נשבע פומרין

אותו מיד ואם אמר הריני נשבע העומדין שם אומרים זה לזה •סורו

נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וגו' יוכשמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך אלא על דעת המקום ועל דעת ב"ד שכן מצינו במשה רבינו כשהשביע את ישראל אמר

להן דעו שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעת המקום

ועל דעתי שנאמר יולא אתכם לבדכם וגו' כי את אשר ישנו פה אין לי

אלא אותן העומדין על הר סיני דורות הבאים וגרים העתידין להתגייר

מנין ת"ל יואת אשר איננו ואין לי אלא מצוה שקיבלו עליהם מהר סיני מצות העתידות לְהתחדש כגון מקרא מגילה מנין ת"ל ייקימו וקבלו

יקיימו מה שקבלו כבר מאי אף היא בלשונה נאמרה כדתנן יאלו

נאמרין בכל לשון אפרשת סומה יוידוי מעשר יקריאת שמע יותפלה יוברכת

המזון יושבועת העדות יושבועת הפקדון וקאמר נמי שבועת הדיינין אף

היא בלשונה נאמרה אמר מר אומרין לו הוי יודע שכל העולם כולו

נודעוע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא מ"מ

אילימא משום דאתיהב בסיני עשר דברות נמי אתיהב ואלא משום דחמירא

ומי חמירא סוהתנן סחאלו הן קלות עשה ולא תעשה חוץ מלא תשא חמורות

זו כריתות ומיתות ב"ד ולא תשא עמהן אלא כדקתני מעמא וכל עבירות

שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל עבירות שבתורה

לא נאמר בהן לא ינקה והכתיב 12ונקה לא ינקה ההוא מיבעי ליה לכדרבי

אלעזר דתניא "רבי אלעזר אומר אי אפשר לומר ונקה שכבר נאמר לא

ינקה א"א לומר לא ינקה שכבר נאמר ונקה הא כיצד מנקה הוא לשבים

ואינו מנקה לשאינן שבים כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו

וממשפחתו וכל עבירות שבתורה ממשפחתו לא והכתיב יושמתי אני

את פני באיש ההוא ובמשפחתו ותניא אמר ר"ש אם הוא חמא

משפחתו מה חמאת לומר לך אין לך משפחה שיש בה מוכם שאין כולה

מוכסין ושיש בה לסטים שאין כולה לסטים מפני שמחפין עליו התם

בדינא אחרינא הכא בדינא דידיה כדתניא רבי אומר והכרתי אותו מה

ת"ל לפי שנאמר ושמתי אני את פני יכול כל המשפחה כולה בהיכרת ת"ל

אותו פאותו בהיכרת ולא כל המשפחה כולה בהיכרת וכל עבירות שבתורה

נפרעין ממנו וכאן ממנו ומכל העולם כולו יי(שנאמר אלה וכחש וכתיב

על כן תאבל הארץ ואימא עד דעביד להו לכולהו לא ם"ד דכתיב מפני אָלה אבלה הארץ) וכל עבירות שבתורה מְכל העוָלם לא והכתיב

וכשלו איש באחיו ®איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה בזה ביות איש באחיו

התכם. כלומר לא כשאתכם במחשבות

לבבכס: פרשת סוטה. כשמשביעין

אותה ישביעוה בלשון שהיא שומעת:

וידוי מעשר. בערתי הקודש (דברים

כו). וטעמא דכולהו מפרש במסכת

סומה 0: ולה השה עמהן. אלמא לא

חמירא מכריתות ומיתות ב"ד: מנהה

הוא לשבים. וכאן אף לשבים לא ינקה

בלא פרעון: בדינא אחרינא. בפורענות

קלה ולא בפורענות הבאה עליו:

שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני ילא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו וממשפחתו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואין בשרו אלא קרובו שנאמר יומבשרך לא תתעלם וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו ומכל העולם כולו שנאמר יאלה

וכחשׁ וא ימא עד דעביד להו לכולהו לא ם"ְד דכתיב ימפני אלה אבלה הארץ וכתיב יעל כן תאבל הארץ ואומלל כל יושב בה וכל עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין לו שנים ושלשה דורות וכאן נפרעין ממנו לאלתר שנאמר יהוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגגב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו הוצאתיה לאלתר ובאה אל בית הגגב זה הגונב דעת הבריות

הריני משלם וחזר ואמר איני משלם מהו מי אמרינן מהדר קהדר ביה או גליון הש"ם דלמא דחויי קא מדחי היינו קודם גמ' אותו בהכרת.

הגהות הגר"א גמ' ואימא עד דעביד להו לכולהו לא ס"ד דכתיב מפני אלה אבלה הארץ. כ"ז מחה ווכו ליתא בכמה דפו"י ובתחלה העתיקה הגמ' כל הברייתא כמ"ש בתוספתא דסוטה והדר מפרש לה אחת וו"ש לקמן ואימא עד כו'):

מוסף רש"י

דכתיב מפני אלה אבלה הארץ. בעלמא כתיב מיהא שמעינן מינה דאכל חדא קאמר על כן מאבל (אלה יכחש ורלוח וגנוב ונאוף פרלו דמים בדמים נגעו) דהא אלה סד מהעך דקרט קמט היט (קדושין יג. עי"ש ובהגהות הגר"א כאן). וכשמשביעין אותו. גבי שבועת הדיינין תניא לה המשביעין את המחוייב שבועה בב"ד נט.). ולא אתכם לבדכם. לא כשאתם סבורים כאשר בלצבכם (שם) הכי פירושו איני משביע אתכם על דעתכם סוטה. כשהכהן משביעה ברכות מ:) מה שהכהו אומר לה, ולא אמריען לריך לאומרה בלשון הקודש כדרך שנכתב יסוטה לב.). וידוי מעשר. בשנה השלישית בערתי הקודש מן הבית (דברים כו) שהוא מוליא כל מעשרותיו ומבערן מביתו ואיו יכול עוד מביתו ואין יכול עוד מביתו ואין יכול עוד להשהותם ונותן מעשר ראשון ללוי ומעשר עני לעניים ומעשר שני של שתי שנים שעברו מעליהו לירושלים עכשיו אם לא העלהו ומתוודה בערתי הקודש זה מעשר שני, וגם נתתיו ללוי זה מעשר ראשון, לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני, יאומרו בכל לשון ולא אמריגן בלשון זה הזקיקו הכתוב לאומרה בלשון הקודש (סוטה לב.). ושבועת העדות ושבועת הפקדון. בכל לשון שהשביעוהו וכפר ולא הודה, חייב קרבן עולה ויורד האמור בשבועת העדות ואשם גזילות נשפועת הפקדון (שם). אי גשבועת הפקדון (שם). אי אפשר לומר נקה שכבר נאמר לא ינקה. דכתינ נקה

שינה מב"ד ה"נ הפילו החר שינה וחי דעתיה למהדר אע"פ שאינו יכול לחזור בו לא מיקני ליה כפילא דבעי אטרוחי לבי דינא כדאמרי׳ התם (דף לה) גבי החוא דאפחיד כיפי ואדרבה משם ראיה היא דלא מלי הדר דאי מצי הדר ביה אמאי אית לן למימר לדחויי קמכוין ועל כן נראה פירוש הקונטרם ולא כמו שפר"ת בספר הישר בפרק זה בורר (סנהדרין דף כד. ושם) בשמעתה דנהמן עלי הבה דמלי הדר ביה ומביא ראיה מההיא דהמפקיד והכי פירושה דפוטרין הותו מב"ד שמתוך כך יהא בוש מלחזור בו ועוד דשוב נמלא בשם ר"ת דההיא דהמפקיד איירי באומר הריני משלם חוך לב"ד א"נ לא יצא מב"ד כדפי׳ אבל אם אמר בב״ד וחזר ואמר חוץ לב"ד איני משלם לא מצי הדר ביה ובההוא דוה בורר גופיה משמע כפי׳ הקונטרס דתניא היה חבירו חייב לו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו ואמרינן בגמרא לאחר גמר דין מחלוקת והלכה כדברי חכמים משמע לאחר גמר דין אע"פ שלא נדר לו בחיי ראשו עדיין ומיהו י"ל דלא קרי גמר דין אלא כשנדר לו כבר בחיי ראשו וכן משמע בפ' יש נוחלין (ב"ב דף קכח.) לפי גי' ר"ח גבי עבדי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אללך כו' דגרם רלונך השבע וטול ונשבע אינו יכול לחזור בו משמע דוקה כשנשבע הבל קודם שנשבע יכול לחזור בו ויש ספרים דגרסי התם נשבע ואינו יכול לחזור בו^מ:

לב:) נפקא לן מהאי קרא דבעון נדרים בנים מחים כשהן

פיר איירי בשבועה ולמה יקנף האלהים

על קולך וחבל את מעשה ידיך דמשמע

בנים דוקא איירי בנדר:

שנאמר אלה וכחש וגו'. כל

דוקא אלא כלומר הנך דלא הוו כיוצא

בשבועה דהא מוכח בפ״ק דקדושין

(דף יג.) דמשום עריות לחודייהו אבלה

הארן: אם אמר איני נשבע פומרין

אותו מיד. פי׳ בקונטרס שלח יחזור

בו קודם שילא מב"ד והא דאמרינן

בריש המפקיד (ב"מ דף לד.) אמר

עבירות שבתורה לאו

קיימו מה שקבלו כבר. מימה לבפ"ק דמגילה (דף ו.) איכא תנאי טובא דדרשי דאסתר ברוח הקודש נאמרה מקראי ושמואל דריש ליה מקיימו וקבלו קיימו למעלה למטה ומסיק רבא מה שקבלו דלכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל והא אדשמואל נמי אית ליה פירכא

החח דאנטריך למידרשה נמי כי הכא ורבא גופיה דרש כי הכא קיימו מה שקבלו כבר בשבת פ' ר"ע (דף פח.) והא דאנטריך לדרשא אחריתי רבא גופיה חשיב ליה פירכא בסוף פ״ק דחגיגה (דף י), גבי היתר נדרים פוראין באויר דמייתי קראי טובא שיש להם על מה שיסמכו ומסיק רבא כולהו אית להו פירכא דאתו לדרשא אחריתי לבר מדשמואל ויש לומר דבסוף פרק קמא דחגיגה ודאי חשיב להו פירכא משום דלשמואל ליכא פירכא כלל דלא מיבעי ליה לדרשא אחריתי אבל בפ״ק דמגילה (דף 1.) פריך לכולהו אגופיה דקרא לבר מדשמואל דליכא פירכא כולי האי אלא פירכא כלל דלא מיבעי ליה לדרשא אחריתי אבל בפ״ק דמגילה (דף 1.) פריך לכולהו אגופיה דקרא לבר מדשמואל דליכא פירכא כולי האי אלא דאמרין בכד דשון בו'. מימה דלא מני במתניתין שבועת הדיינין האמריך לדרשא אחריתי (ובחגיגה ד״ה דלמא מיכו באופן אחר): ראבר בכד דשון בו'. מימה דלא מני במתניתין שבועת הדיינין ושבועת ביטוי דכיון דתנא אלו ליכא למימר תנא ושיירט וי"ל דאיכא שום גוונא בהנהו דתני דליתיה בהני להכי תני להו לחודייהו [ועיין מוספות יבמות פ"ד: ד"ה אלא וחוספות כחובות כט. ד"ה ועל וחוספות זבחים פד. ד"ה הלן ועי" חוספות שבת עה: ד"ה חסר אחת]:

העבירות שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה ה' וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו וממשפחתו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו' ואין בשרו אלא משפחתו שנאמר ומבשרך לא תתעלם. וגם מכל העולם נפרעין

לסיו (סנהדריו כז:).

א) כאו צ"ל מ"ש להמו דההוא גברא כו' עד סה"ד.